Ao. 1856. Dingsdag

No. 130. 28 October.

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 22 October 1856.

Van wege Zijne Excellentie den Heer Gouverneur dezer Kolonie, wordt hiermede bekend gemaakt, dat, ten gevolge van de daartoe gedane verzoeken, *Brieven van Manumissie* zijn verleend geworden aan de navolgende slaven, als:

1o. Aan de slavin *Amelia*, geboren in 1803, (moedersnaam onbekend), toebehoord hebbende aan J. Nunes (nu boedel.)

2o. Aan de slavinnen: *Santje*, geboren in 1820, dochter van *Catharina*, en *Caro*, geboren in 1833, dochter van *Susanna*, toebehoord hebbende aan de wed. Jan de Jager Ez.

3o. Aan den slaaf *Leendert*, geboren 1819, (moedersnaam onbekend), toebehoord hebbende aan plantaadje *Klein Charlottenburg*, divisie *Matappica*.

en 4o. Aan den slaaf *Johannis*, geboren in 1805, (moedersnaam onbekend), toebehoord hebbende voor den wijdom aan D. J. C. O'Ferrall nom. ux.

En dat gemelde gemanumitteerden voortaan de namen zullen voeren, van:

1o. *Amelia Tijps.*
2o. *Santje Elisabeth Vanejager.*
Susanna Carolina Vanejager.
3o. *Leendert Paulus Bergeik.*
en 4o. *Johannes Samuel Beet.*

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 24 October 1856.

Alzoo J. A. van Meinahlers, van het Gouvernement heeft verzocht, om het Erf gelegen ten Oosten aan de *Wanica straat*, groot 13,068 ☐ voeten in pacht te bekomen.

Zoo worden degenen, die vermeenen mogten op bedoeld erf, eenig eigendoms of ander regt te kunnen doen gelden, opgeroepen, om binnen den tijd van *drie* weken, na de dagteekening dezer, hunne reclames, met overlegging van bewijsstukken, ter Gouvernements Secretarie in te dienen.

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 27 October 1856.

Bij Gouvernements resolutie van den 25 dezer maand No. 1348, is, onder de nadere goedkeuring des Konings:

1o. Aan den Heer C. B. Kraijenhoff van Wickera, op zijn verzoek verleend een *eervol* ontslag als Landdrost van het district *Coronie*, met bepaling dat hij zijne functien zal blijven waarnemen tot aan de overgave daarvan aan den benoemden opvolger, en

2o. Tot waarnemende Landdrost van *Coronie* benoemd, de 1e. Luitenant van het Bataillon Jagers No. 27; J. A. van der Muelen.

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Burgerlijke Stand.

Paramaribo, den 26 October 1856.

Op den 17den October 1856 zijn in ondertrouw opgenomen:

Jacob Hendrik François Lambert
en
Adriana van Charlotte Bleij, zich noemende Rosalina Adriana Bleij.

De Adjunct Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,
A. F. VAN AMSON.

Tweed afkondiging.

POLITIE.

Gedurende de afgeloopene week is bij de Politie opgaaf gedaan, dat zich uit de stad en hare omstreken hebben verwijderd:

De slaaf *Abraham*, aankomende A. Fernandes Jr.

De slaaf *Johannis* of *Kwassie*, aankomende M. F. van der Stede.

De slavenjongen *Johannis*, aankomende A. Harris.

Terwijl sedert 1o. September jl., nog als afwezig zijn opgegeven:

De slaaf, *Charles*, aankomende plant. *Nieuwhoop*.

De slavin *Francina*, aankomende L. Tonzel.

De slaaf *Alexander*, aankomende M. van Aberkrombie.

Elk en een iegelijk wordt ernstig aangemaand, om voorzeide slaven niet op te houden, te huisvesten, of voor zich te doen arbeiden, daar men zich door zoodanige handelwijze zou blootstellen aan de straffen bij de Publicatie van 5 Februarij 1834, G. B. No. 1, vastgesteld.

Paramaribo, den 24 October 1856.

De prov. Commissaris van Politie,
G. DUIJCKINCK.

Aanbesteding.

De Administrateur van Financien, zal onder de nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Heer Gouverneur aan de minst inschrijvenden aanbesteden:

De levering van *plus minus* **500** tonnen grove *Engelsche* of *Schotsche* **STEENKOLEN**, ingevolge de voorwaarden welke voor gegadigden ten zijnen burele ter lezing liggen.

De bus der inschrijvings-biljetten ter Gouvernements Secretarie, zal geligt worden op Vrijdag den 31sten dezer maand, des voormiddags ten *elf* ure.

Paramaribo, den 24 October 1856.

De geannonceerde verkoop door den Administrateur van Financien in de kolonie *Suriname*, van de ERVEN aan de Voorstad *Zeelandia*, alsmede van een' *STOOM-HOUTZAAGMOLEN*, etc., bewoond en in gebruik geweest door den uitlandigen Heer K. de Wit, *wordt uitgesteld tot den 9n. December e. k.*

Transport.

(13127) Den 24sten October 1856. J. F. Gordon, Landsschrijver in het district *Nickerie*, kolonie *Suriname*, waarnemende de functien van Vendumeester aldaar, aan John Mackintosh, van ⅔ aandeelen in een stuk land genaamd *Lot James Gordon*, met de daarop staande Gebouwen, gelegen aan de Nickerie rivier, ter linkerhand in het opvaren.

Paramaribo, den 24 October 1856.

De Griffier bij het Geregtshof,
MARTINI VAN GEFFEN.

Transport.

(13123) Den 27 October 1856. M. J. Temmens Executrice in den boedel van wijlen Willem Temmens, in leven beheerder van den boedel Petronella Lambertina Heckers, aan R. P. Wijnbergh, van het bloote Erf aan de *Weide straat*, N. W. La. D No. 65 O. W. La. D. No. 263.

Paramaribo, den 27 October 1856.

De Griffier bij het Geregtshof,
MARTINI VAN GEFFEN.

Op autorisatie van het Collegie van Commissarissen tot de zaken der *Onbeheerde Boedels*, is overgegeven aan C. W. Oehlers qq., de boedel en nalatenschap van wijlen Lambertus Liwijn.

Paramaribo, den 23 October 1856.

De Curator bij het Departement der Onbeheerde Boedels,
CHs. LIONARONS.

[13122] De Exploicteur, bij het Geregtshof in de kolonie *Suriname*, zal op Vrijdag den 31sten October 1856, des voormiddags te *half negen* ure, publiek bij executie verkoopen:

De slaven *Willem*, *Venus*, *Sophie*, *Eduard* en *Eva*, aankomende G. Pringle nom ux.

De slaven *George*, *Ferdinand*, *Charlotte*, *Louisa*, *Adolphina* en *Albert Robert*, aankomende V. M. H. Braam.

De slaven *Joseph*, *Christiaan*, *Lodewijk*, *Eduard*, *Sanna* en *Adolphina*, aankomende den boedel wed. S. Henriques.

De slaven *Hendrik*, *Henry*, *Truitje*, en *Maria*, aankomende G. Park.

De slaven *Emanuel*, *Antoinette* en *Merie*, aankomende L. E. Laurence.

De slaven *Francina*, *Christina Louisa*, *Hermina Josephina Augusta* en *Maria Rudolphina Isabella*, aankomende J. H. Pohl.

De slaven *Johannis*, *Juriaan*, *Dido*, *Antoinette* en *Marius*, aankomende den boedel J. J. Julien.

De slaven *Gerard*, *Josina*, *Emelina*, en *Silia*, aankomende den boedel C. J. de Barrios.

De slaven *Theodorus*, *Kaatje*, *Susanna*, *Christina*, *Francina*, *Josephina*, *Frederika* en *Johannis*, aankomende den minderjarige J. L. Castagne.

Paramaribo, *den 27 October* 1856.

SIMON ABENDANON Sz.

De fungerende Stads Geneesheer, tevens belast met de functie van Chirurgijn Majoor bij de Schutterij, geeft bij deze belanghebbenden kennis, dat hij op heden zijne betrekking wederom aanvaard heeft.

Paramaribo, *den 27 October* 1856.

CHs. LANDRÉ.

Nieuwstijdingen.

Paramaribo, *den 27 October* 1856.

De Koloniale Schoener *Curaçaonaar* is in den vroegen avond van den 20n. dezer, op den Oosthoek (Fr. gedeelte) der *Marowijne*, bij het naar binnen zeilen, gestrand. De ekwipaadje, benevens al de zich aan boord bevindende goederen, zijn gered. De schroefboot *Paramaribo* is heden derwaarts vertrokken, om dezelve de vereischte hulp te brengen.

Onze berigten uit het moederland, gisteren ontvangen, loopen tot den 30sten September. De porty den 21sten Aug. van hier vertrokken, was reeds den 17den Sept. aldaar aangekomen. Sedert de opening der kamers, hetgeen den 15den had plaats gehad, hadden de handelingen op politiek terrein, de algemeene aandacht zoo geheel en al bezig gehouden, dat er bijna geen ander nieuws, dan dat te vermelden viel. Behalve de troonrede de adressen van antwoord en hetgeen daarover in de kamers verhandeld werd, zijn de berigten dan ook onbelangrijk. Omtrent de drie genoemde staatsstukken en de allerbelangrijkste discussien die daarover hebben plaats gehad, verwijzen wij onze lezers naar onzen hieronder volgenden brief uit 's Hage. Hier stippen wij slechts aan, dat ten aanzien der opheffing van het lijfeigenschap, in de troonrede van *maatschappelijke hervorming* der slaven, en daarentegen, in de *beide* adressen van antwoord, bepaald van *vrijlating* gesproken wordt. Wat de onderwijs-kwestie betrof, zeide de troonrede: „*alles wat tot het gebied des gewetens behoort, ongeschonden te willen bewaren.*" De tweede kamer heeft daarop geantwoord, dat dit doel bereikt kan worden, door eene stipte naleving van de grondwet, wier voorschrift elk denkbeeld van gewetensdwang ten eenenmale afsnijdt. Ter gelegenheid van de discussien in de tweede kamer, heeft het hoofd van het kabinet, de heer van der Brugghen, als oorzaak van de komst van dit ministerie opgegeven, het verlangen van Z. M. „om aan de gemoedsbezwaren der adressanten tegen de onderwijswet te gemoette komen." Het middel achtte dit kabinet niet onmogelijk, maar zelfs aanwezig. De politiek van dit gouvernement zou zijn, eene politiek van verzoening; het wilde geene reactie, geen exclusivisme; het zou zich boven alle partijen stellen en trachten eene ontbinding der kamer te vermijden. Er schijnen inderdaad oogenblikken geweest te zijn, waarop men voor eene botsing tusschen het ministerie en de kamer vreesde, omdat de regering zich tegen de paragraaf, het onderwijs betreffende, bleef verzetten. Eene wijziging in den vorm, van de commissie van redactie zelve uitgegaan, en die duidelijker deed uitkomen dat de kamer de nieuwe voorstellen der Regering niet a priori veroordeelde, maar ze onderzoeken zou, heeft de regering aanleiding gegeven met de paragraaf genoegen te nemen. Dit en de gematigde houding der constitutionelen, bragt als het ware een wapenstilstand te weeg, die in dit critique oogenblik zeer gewenscht scheen. Bij de aanbieding van het adres door de commissie uit de eerste kamer, had Z. M. het gewone welwillende antwoord gegeven. De commissie uit de tweede kamer echter kon eerst op Woensdag den 1n. October, tot vervulling harer taak, bij Z. M. den Koning worden toegelaten.

— Het herfstweder deed zich in het moederland reeds sterk gevoelen; men bleef schier geen enkelen dag zonder regen, die soms bij stroomen nederviel, terwijl de thermometer tusschen 50 en 55 gr. F. verwijlde. De officiele berigten omtrent den oogst, bevestigen de gunstige verwachtingen die men gekoesterd heeft en de onderscheidene voorbeelden van buitengewone vruchtbaarheid, vooral in de peulvruchten, bevestigen wat vroeger dienaangaande door ons werd medegedeeld. In het Westland (Zuid Holland) gaarde men dit jaar 100 pond druiven van dezelfde plaats, die in een vorig slechts 10 pond opleverde.

's Hage, *29 September.*

Op den 15den September heeft de Koning, op de gebruikelijke wijze, de zitting van de Staten-Generaal geopend. De troonrede bij die gelegenheid door Z. M. gehouden, was, zoo als algemeen verwacht werd, belangrijker, dan in vele jaren het geval is geweest. Na zijne blijdschap over het herstel des vredes te kennen gegeven en in de gewone termen van de zee- en landmagt gesproken te hebben, staat het kabinet een oogenblik stil bij het vrije handelsverkeer in Japan, dat nog niet verkregen is; doch dat men daarnaar blijft streven.

„Het lot der slaven in de Westindische kolonien, zegt de troonrede, wekt steeds Mijne levendige belangstelling. Er zijn maatregelen genomen om, tot voorbereiding van hunne, in den loop dezer zitting voor te dragen maatschappelijke hervorming, hunnen tegenwoordigen toestand te verbeteren."

Vervolgens wordt onze binnenlandsche gesteldheid behandeld, die gunstig is, en de hoop uitgedrukt, dat weldra een uitgebreid net van spoorwegen zal daargesteld worden, waartoe men van 's rijks wege, bijzondere ondernemingen, waar deze te kort schieten, zal ondersteunen, zonder te beletten, dat de schulddelging worde voortgezet, terwijl ontwerpen van wet op de regterlijke organisatie en op de politie op spoorwegen worden toegezegd. Na wijders gezegd te hebben, dat de drie takken van openbaar onderwijs, als een zamenhangend geheel, in één ontwerp zullen voorgelegd worden, bevat de troonrede omtrent de *question brulante* het volgende:

„De zorg voor de onschendbaarheid van al wat tot het gebied des gewetens behoort, is eene der voorvaderlijke overleveringen van Mijn Stamhuis. Zij heeft ook Mij bewogen alsnog naar middelen om te zien, ten einde de bezwaren van zeer velen tegen de ontworpene regeling van het volksonderwijs zoo veel mogelijk op te heffen.

„Ik wenschte met Uwe hulp aan Nederland, school-inrigtingen te verzekeren, in welke het godsdienstig karakter der Natie, sinds eeuwen door het Christendom gevormd en ontwikkeld, wordt geëerbiedigd, en tevens de eisch der wetenschap en het beginsel der volkseenheid worden gehuldigd.

„Het is Mijn ernstig voornemen, in de ontwikkeling van de zedelijke kracht en de stoffelijke welvaart van het Volk, welks geluk Mij zoo na aan het harte ligt, met vastheid voort te gaan.

„De blijken van liefde aan Mij en Mijn Huis zoo dikwerf gegeven, nu weder onlangs bij het belangwekkend herinneringsfeest, de eendragt en verbroedering die er bij heerschten, zij zijn Mij ten waarborg, dat Ik in Mijne poging tot vooruitgang in al wat goed en regt is, door het Volk en door U, zijne Vertegenwoordigers, zal worden ondersteund, en dat geen tweespalt en verdeeldheid op onzen bodem wortel zullen schieten."

De liberale pers velde over deze troonrede een scherp oordeel, vooral om de duisterheid of raadselachtigheid, die er in heerscht, aangaande die zaken, waarin door het volk het hoogst mogelijke belang gesteld wordt. Hare bezwaren echter werden door de Eerste en Tweede Kamer op eene in het oogvallende wijze gedeeld, zoodat wij, bij eene korte vermelding, van hetgeen bij de behandeling van de adressen van antwoord is voorgevallen, tevens het gevoelen der constitutionele pers zullen hebben uitgedrukt, zonder die tot een afzonderlijk onderwerp van behandeling te maken.

De Eerste Kamer, die uit den aard der zaak het eerst met haar adres van anwoord gereed was, leverde daarin over het algemeen een weerklank op de troonrede, behalve in drie hoogst gewigtige punten, als ten aanzien van 1o. de emancipatie der slaven; 2o. het onderwijs en 3o. de onderscheiding tusschen het volk en zijne vertegenwoordigers. De Eerste Kamer gaf daarop het volgend antwoord:

„Het verheugt ons dat de slavenbevolking in de West-Indische kolonien aan de levendige belangstelling van Uwe Majesteit niet ontgaat, en dat, ook tot voorbereiding eener wenschelijke vrijlating der slaven, hun lot zooveel mogelijk wordt verbeterd.

„Ook het openbaar onderwijs vordert dringend eene nieuwe wettelijke regeling.

„Wij brengen gaarne hulde aan Uwer Majesteits begeerte om, op het voetspoor Uwer Doorluchtige Vaderen, de onschendbaarheid van al wat tot het gebied des gewetens behoort, tot een voorwerp Uwer bijzondere zorg te stellen.

„Wij achten het van groot belang, dat met den meesten ernst overwogen worde, wat tot eene grondwettige, billijke en voor allen bruikbare inrigting van ons volksonderwijs dienstig is.

„Het is onze levendige wensch, dat het aan Uwe Majesteit gelukke om, sterk door de overtuiging der liefde welke het Nederlandsche volk u, Sire! en uw huis toedraagt, de ontwikkeling van de zedelijke kracht en de stoffelijke welvaart der Natie en haren vooruitgang in al wat goed en regt is, te bevorderen.

„Moge het volk, dat nog onlangs in zoovele van zijne leden het herinneringsfeest van nationale eendragt vierde, steeds ware verbroedering zoeken in gehechtheid aan orde en in eerbied voor de wet.

„De Almagtige God schenke zijnen besten zegen op het gemeen overleg van Uwe Majesteit en van de Staten Generaal, tot heil van het dierbaar vaderland."

Men ziet hieruit, dat de Eerste Kamer in de eerste plaats, de slaven wil *vrijlaten* en *niet* slechts van meester doen veranderen, noch eene maatschappelijke hervorming, die *geene vrijlating* is; in de tweede plaats, wil zij *voor allen bruikbare* inrigtingen van volksonderwijs en ten derde, ontkent zij de scheiding tusschen het volk en zijne vertegenwoordigers, door alleen te spreken van het gemeen overleg tusschen *Uwe Majesteit en* DE *Staten Generaal*.

Het onafhankelijk standpunt, door de Eerste Kamer ingenomen, bragt een aangenamen indruk te weeg. De discussie over het adres was zeer gematigd en waardig; zij drukte bepaald de meening uit, dat de kamer onzijdig wilde blijven en zich boven partijschap verhief. Het adres werd aangenomen met algemeene stemmen.

Ook de houding der Tweede Kamer, was in volkomen harmonie met hare verhevene roeping. Hare handelingen over het adres van antwoord waren hoogst belangrijk en vorderen eene eenigzins uitvoerige behandeling, en, om de zaken wel in haar verband te doen vatten, moeten wij tot hare eerste werkzaamheden opklimmen, en dat was de benoeming van drie kandidaten, waaruit de Koning de voorzitter kiest. De meerderheid verkoos als 1e. kandidaat (doorgaans wordt die gekozen) *Mr. van Gollstein*, een geacht vertegenwoordiger, sedert jaren bekend als den gematigden

vooruitgang te zijn toegedaan en een verklaard tegenstander der Groeniaansche rigting. De Kamer koos hem met 32 tegen 13 stemmen. De tweede en derde kandidaten waren de HH. *Mr. van Bosse* en *Mr. Strens*, beiden liberalen. De heer *van Gollstein* tot president benoemd zijnde, aanvaardde den voorzitterszetel met eene rede, waarin hij onverholen de teleurstelling te kennen gaf, door de ontijdige sluiting der vorige zitting te weeg gebragt en waardoor zooveel nuttigen arbeid werd ter zijde gelegd. Hij riep de vergadering op, »tot verzekering van de getrouwe uitvoering van de voorschriften der grondwet en om het geluk der natie te bevorderen en haar in het genot te stellen der vrijheden en regten, die haar bij de jongste grondwets herziening werden toegekend en op welker bezit zij regtmatige aanspraak kan maken.” In de gegeven omstandigheden maakte deze rede een' diepen indruk en deed allezins verwachten, dat de Tweede Kamer niet minder dan de eerste, door haar adres zou doen blijken, dat zij niet gezind is, om het ministerie, — zoo het den weg der reactie mogt willen inslaan, — daarop te volgen. Die verwachting werd tot zekerheid gebragt, toen men de namen zag van de leden der commissie, gekozen tot het opstellen van een adres van antwoord; het waren de HH. *van Zuijlen van Nijevelt*, *Strens*, *van der Veen*, *v. Lijnden* en *Bosscha*. Het ter tafel gebragte ontwerp, was dan ook een zelfstandig stuk, dat wel de troonrede op den voet volgde, maar dat eigene en soms geheel met de troonrede strijdige denkbeelden uitdrukt. Zoo zegt het o. a. »dat de Kamer zich verheugt dat de zee- en landmagt met eere aan hare roeping voldoen”, maar het adres laat er opvolgen: »dat zij tevens vertrouwt dat, met het ophouden van den oorlog, de noodzakelijkheid van buitengewone uitgaven voor het leger is vervallen.” Ten aanzien der slaven-emancipatie, zegt het adres:

»Uwe Majesteit zal ons bereid vinden mede te werken tot hetgeen mogt worden gevorderd om de slavernij in onze West-Indische kolonien *zoo spoedig mogelijk te doen ophouden*. Het zal ons aangenaam zijn, mededeeling te erlangen van de maatregelen, genomen om den tegenwoordigen toestand der slaven aldaar te verbeteren.” — Ten aanzien van de uitbreiding der versnelde middelen van gemeenschap, zegt de kamer: »Het zal ons aangenaam zijn kennis te nemen van de ontwerpen die daartoe worden gevormd en aan die ondernemingen medewerking te verleenen *voor zooverre het mogt blijken, dat de eisch van het algemeen belang ondersteuning van staatswege wettigt*.

Wij zouden het echter betreuren, indien, bij de gunstige gesteldheid der schatkist, het verleenen van ondersteuning aan bijzondere ondernemingen, alsmede de voortgezette delging van schuld, geene ruimte overlieten tot verdere vermindering van de lasten der natie.”

Om het gewigt der laatste zinsnede wel te begrijpen, moet men weten, dat een paar dagen vóór de discussien over het ontwerp adres aanvingen, de minister van financien de begrootingswetten had ingediend en dat hij in de bij die gelegenheid gehoudene rede gezegd had, dat dit jaar aan geene nieuwe afschaffing van belastingen kan worden gedacht. Desniettemin werd deze zinsnede even als de reeds genoemden, met eene groote meerderheid aangenomen.

De zinsnede over het onderwijs gaf tot wijdloopige en allerbelangrijkste discussien aanleiding. De commissie had haar in deze bewoordingen voorgesteld:

»Door Uwe Majesteit wordt ons het uitzigt geopend op de voordragt van verschillende wetsontwerpen van het uiterste gewigt, tot welker naauwgezet onderzoek wij ons gaarne bereid verklaren. Daaronder is er een, dat op het lager onderwijs, waarvan de indiening, naar onze overtuiging, thans geen verder uitstel gedoogt. *Het gevoelen der kamer over dit gewigtig onderwerp is bekend. Het staat uitgedrukt in het verslag onzer overweging van het vroeger ingediend wetsontwerp, hetwelk door de geheel onverwachte sluiting der vorige zitting, met vele andere, onafgedaan gebleven is.* Wij zijn met Uwe Majesteit overtuigd, dat al wat tot het gebied des gewetens behoort, ongeschonden moet blijven, en meenen dat dit doel kan worden bereikt door stipte inachtneming van de voorschriften der Grondwet, die, door gelijkstelling der gezindheden en door de uitdrukkelijke bepaling dat bij de inrigting van het openbaar onderwijs ieders godsdienstige begrippen moeten worden geëerbiedigd, elk denkbeeld van gewetensdwang ten eenen male afsnijdt.”

Reeds bij de discussie over de algemeene strekking van het adres had de minister van justitie, als hoofd van het kabinet, des gevraagd, de oorzaken der aftreding van het vorige en der optreding van dit ministerie hoofdzakelijk opgegeven. Zij bestonden daarin, dat de koning wenschte dat te gemoet zou gekomen worden aan de gemoedsbezwaren der adressanten tegen de wet op het onderwijs. Het ministerie en bepaaldelijk de minister van binnenlandsche zaken, achtte het onmogelijk aan den wensch des konings te kunnen voldoen en trad af. Dit ministerie, dat na veel moeite tot stand gekomen is, had zich bereid verklaard te onderzoeken of aan 's konings wensch kon worden voldaan; en had die mogelijkheid aanwezig geacht. Hieruit bleek alzoo dat het ministerie uitsluitend zijn bestaan te danken had aan het vraagstuk over het onderwijs, en het was aldus te verwachten, dat deze paragraaf van het ontwerp adres, de meeste belangstelling zoude opwekken.

De heer *Groen* stelde dadelijk een amendement voor, dat o. a. de strekking had, om ingenomenheid te kennen te geven met het nieuwe ministerie, doch alvorens het te kunnen toelichten, verklaarde de minister van binnenlandsche zaken, dat het geenszins in zijne bedoeling lag, om, zoo als men scheen te veronderstellen, in de zamenvoeging der drie takken van openbaar onderwijs in ééne wet, een middel tot uitstel te vinden, integendeel beloofde hij het ontwerp bepaald nog in dit zittingjaar. De heer *Groen* adstrueerde daarna zijn amendement en betoogde 1o. dat het systeem van de meerderheid der kamer heilloos is; 2o. dat de koning lof en dank verdient, omdat hij zich daartegen tot nog toe heeft verzet en 3o. dat de koning teregt op de ondersteuning van zijn volk rekent. De redenaar vond daarbij gelegenheid te laten doorschemeren, dat, al werd het vorig ontwerp op het onderwijs WET, men dan nog niet op de uitvoering of wel op de koninklijke sanctie moest rekenen, en maakte op, dat bij eene ontbinding der kamers, achter de kiezers nog de bevolking staat. De minister van justitie verzette zich tegen het amendement; de verwijzing naar een vroeger verslag der kamer kwam zijns inziens niet te pas, omdat dat niet behelsde een votum der kamer. Als men het onderwijs ontwerp niet terug genomen had, en het ware door de beide kamers aangenomen, dan had er niets overgebleven dan de koninklijke goedkeuring te weigeren en daardoor zou eene breuk tusschen de regering en de vertegenwoordiging ontstaan zijn, waarvan eene ontbinding der kamers het gevolg had moeten wezen. Dit had de kroon willen voorkomen en de kamer in de gelegenheid stellen, zich in edelmoedigen zin te verklaren. Daarmede nu harmonieerde de bovenvermelde paragraaf in het geheel niet. De heer *Bosscha* bestreed daarna den heer *Groen* nadrukkelijk en preciseerde in eene scherpzinnige rede de roeping van dit ministerie; hij deed uitkomen dat de minister van justitie, die den vorigen dag verklaard had, dat het kabinet geene reactie wilde, desniettemin vroeger tot eene partij had behoord, die wel degelijk reactionnair is. De heer *Godefroi*, die hem opvolgde, sprak in gelijken geest. Er voerden nog een aantal leden het woord, waarbij de heer *Groen* herhaaldelijk werd opmerkzaam gemaakt op het gevaarlijke der door hem verkondigde stellingen. De vergadering scheidde dien dag (25 Sept.) in eene niet zeer aangename stemming; er werd bepaald voor ernstige botsingen gevreesd.

Den volgenden dag echter verklaarde de heer *Bosscha*, dat de commissie tot zamenstelling van het ontwerp-adres, niet ongenegen was, om dezelfde gedachte der bestreden paragraaf, in een' anderen vorm uit te drukken, weshalve zij voorstelde om daarin de hierboven *curcijf* gedrukte woorden, aldus te veranderen: »Het gevoelen der Kamer over de hoofdbeginselen eener wettelijke regeling van dit gewigtig onderwerp, is aan Uwer Majesteits regering bekend. Het is gebleken bij de overweging van het vroeger wetsvoorstel, hetwelk door de sluiting der vorige zitting, met vele anderen onafgedaan is, gebleven.” — De heer *Thorbecke* heeft daarna eene merkwaardige rede gehouden, waarin hij o. a. zonneklaar aantoonde hoe revolutionair de anti-revolutionairen zijn, en voerde als bewijzen daarvan, onderscheiden door den heer *Groen* gebezigde middelen aan. Hij verklaarde de optreding van dit ministerie niet met zulken weerzin te hebben vernomen, maar mannen als deze staatslieden, gaarne aan het werk te willen zien. Hij gelooft niet, dat de geest van dit kabinet, een geest van transactie zal zijn, een dobberen op den stroom van beginselen, maar dat zij opregtelijk de *daad* aan het *woord* zullen paren; ofschoon hij geen hoop kon koesteren, dat de ministers zijn stelsel zouden toegedaan zijn, was hem, in elk geval, een open tegenstander aangenamer, dan een valsche vriend; op dien grond zou hij het ministerie met vertrouwen te gemoet komen. — Hij prijs het, dat het ministerie geen exclusivisme wil, en als het, zoo als de minister van justitie heeft gezegd, zich boven alle partijen wil plaatsen, dan acht hij zulks eene waardige politiek, waarmede het de sedert 1853 bestaande partijziekte zal genezen. Maar de politiek van het ministerie is eene verzoenende; hij gelooft niet, dat men het gemoedsbezwaar der minderheid zal kunnen wegnemen, *zonder* daarentegen een *groot* gemoedsbezwaar op de meerderheid over te brengen.

Hij onderzoekt dit onderwerp breedvoerig en komt tot de slotsom, dat het wenschelijk is, dat het ministerie de *partij* met het wetsontwerp, maar niet het *wetsontwerp* met de partij verzoene.

De minister van justitie verklaarde met genoegen de rede van den heer *Thorbecke* te hebben gehoord en zich te verheugen dat die geachte redenaar aan het ministerie geene opregtheid wilde ontzeggen. De minister hield verzoening voor zeer mogelijk, indien men elkander met zedelijke kracht en welwillendheid wilde te gemoet komen.

Uit de discussie die toen nog volgde, bleek, dat de regering alleen tegen de paragraaf had, omdat zij meende „dat de Kamer bij haar eens maal uitgedrukt gevoelen, over het lager onderwijs, bleeft persisteren, en het stelsel der nieuwe regering veroordeelde, zonder dat het den tijd gehad had om zich te ontwikkelen. De commissie van redactie helderde dat op, vermits er duidelijk in voorkomt, dat de Kamer *gaarne* de aan te bieden wetsontwerpen zal onderzoeken. De minister gaf daarna namens de regering te kennen, dat zij in de paragraaf zou berusten. De HH. *Witgens* en *Groen* trokken daarna hunne amendementen in, en de aldus gewijzigde paragraaf der commissie werd door de Kamer met 60 tegen 6 stemmen aangenomen. Over de slotparagraaf voerde niemand het woord; zij werd met 61 tegen 5, en het geheele adres van antwoord daarna met 57 tegen 9 stemmen goedgekeurd.

Ieder die het wel meent met het vaderland, verheugt zich over de gunstige wending der discussien, hetgeen wel voornamelijk aan de verstandige rede van den heer *Thorbecke* te wijten is. Immers, door die wending is nu, althans voor het oogenblik, eene geduchte scheuring tusschen de regering en de Kamer, die men teregt vreesde, voorkomen. Mogt zij, zoo als misschien waarschijnlijk is, zich toch voordoen, dan is het te wenschen, dat het onderwerp in geschil niet zoo teeder zij, als dat wat thans behandeld werd. In elk geval is er nu eene soort van wapenstilstand gesloten, waaraan alleen de Groenianen geen deel genomen hebben.

Vereenigde Zitting van de beide Kamers der Staten Generaal.

Op den 15n. September 1856.

De Koning ter vergaderzaal binnengeleid, plaatst zich op den troon, en houdt de volgende aanspraak:

Mijne Heeren!

»Sedert Ik Uwe vorige zitting opende, is de oorlog, tusschen de onderscheidene staten gevoerd, tot Mijne blijdschap geëindigd, en ontkiemen reeds de weldadige vruchten des herstelden vredes.

»Mogten wij gedurende die moeijelijke omstandigheden met de andere mogendheden betrekkingen van welwillendheid en goede gezindheid onderhouden, wij hebben alle reden om Ons ook thans daarin te verheugen.

»De zee- en landmagt voldoen met eere aan hare roeping.

»Het blijft een voorwerp Mijner ernstige zorg aan het materiëel der marine op doelmatige wijze de noodige uitbreiding te geven.

»Onze koloniën en bezittingen in andere werelddeelen genieten over het algemeen eene gewenschte rust. Zoowel zedelijke als stoffelijke ontwikkeling en vooruitgang zijn er zigtbaar.

» Te betreuren echter zijn de zware rampen, door welke eenige eilanden van den Molukschen archipel zijn geteisterd. Mijne regering tracht, ondersteund door de bijzondere liefdadigheid, de droevige gevolgen te lenigen.

» Hoezeer het vrije handelsverkeer met het rijk van Japan nog niet is verkregen, blijft nogthans het streven daarheen gerigt. Inmiddels heeft eene voorloopige overeenkomst onze oude betrekkingen met dat rijk gevestigd, het verkeer Onzer landgenooten aldaar vrijer gemaakt, en eene meer gepaste verhouding met dien staat bevorderd.

» Het lot der slaven in de West Indische kolonien wekt steeds Mijne levendige belangstelling. Er zijn maatregelen genomen om, tot voorbereiding van hunne, in den loop dezer zitting voor te dragen, maatschappelijke hervorming, hunnen tegenwoordigen toestand te verbeteren.

» De inwendige gesteldheid des Vaderlands levert ruime stof op tot dankbaarheid.

» Met handel, scheepvaart, landbouw en onderscheidene takken van nijverheid gaat het naar wensch.

» De aanvankelijke berigten openen het uitzigt op eenen voordeeligen oogst.

» Mijne aandacht blijft gevestigd op alle werken, welke de veiligheid des lands en zijne welvaart kunnen verzekeren. De snellere middelen van gemeenschap, zoo weldadig voor buiten- en binnenlandschen handel en verkeer, mogen aan Nederland niet ontbreken.

» De ontwerpen van spoorwegen geven hoop op een uitgebreid net over het geheele vaderland. Die hoop worde niet te leur gesteld!

» Ik reken op uwe medewerking, om van staatswege de bijzondere ondernemingen, waar deze te kort schieten, te steunen.

» Dit zal niet behoeven te beletten, dat op nieuw, vermits de staat der geldmiddelen het toelaat, een wetsontwerp tot voortgezette delging van schuld aan Uwe overweging worde onderworpen.

» Ontwerpen van wet op de regterlijke organisatie, op de politie der spoorwegen en andere nieuwe wets-ontwerpen, sullen, met onafgedaan geblevene, bij U ter tafel worden gebragt.

» Die tot regeling van de drie takken van openbaar onderwijs, zullen aan U gezamenlijk voorgelegd worden. Het verband, vereischt tusschen de deelen van een samenhangend geheel, kan op die wijze beter worden bewaard.

» De zorg voor de onschendbaarheid van al wat tot het gebied des gewetens behoort, is eene der voorvaderlijke overleveringen van Mijn Stamhuis. Zij heeft ook mij bewogen alsnog naar middelen om te zien, ten einde de bezwaren van zeer velen tegen de ontworpene regeling van het onderwijs zoo veel mogelijk op te heffen.

» Ik wenschte met Uwe hulp aan Nederland, school-inrigtingen te verzekeren, in welke het godsdienstig karakter der Natie, sinds eeuwen door het Christendom gevormd en ontwikkeld, wordt geëerbiedigd, en tevens de eisch der wetenschap en het beginsel der volkseenheid worden gehuldigd.

» Het is Mijn ernstig voornemen, in de ontwikkeling van de zedelijke kracht en de stoffelijke welvaart van het Volk, welks geluk Mij zoo na aan het harte ligt, met vastheid voort te gaan.

» De blijken van liefde aan Mij en Mijn Huis zoo dikwerf gegeven, nu weder onlangs bij het belangwekkend herinneringsfeest, de eendragt en verbroedering die er bij heerschten, zij zijn Mij ten waarborg, dat Ik in Mijne poging tot vooruitgang in al wat goed en regt is, door het Volk en door U, zijne Vertegenwoordigers, zal worden ondersteund, en dat geen tweespalt en verdeeldheid op onzen bodem wortel zullen schieten.

» Daartoe schenke de Almagtige God, op Onze pogingen, op Uwe beraadslagingen Zijnen onmisbaren zegen.

» Ik verklaar deze zitting der Staten-Generaal geopend."

Na het houden van deze aanspraak, verlaat de Koning de vergaderzaal. De vereenigde zitting der Kamers wordt daarna gesloten. Z. M. keert naar Hoogstdeszelfs paleis terug.

Scheepvaart.

Aangekomen.

Den 26n. dezer, de kol. schroefstoomboot *Paramaribo*, kapt. J. F. Meijer, van Demerarij. Passagiers: de Heeren A. Lionarons en Echtg., S. Mendes Lijons, J. Salomons, W. Coenen en J. Samuels.

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Suriname, kapt. P. Reijntjes, adres bij Gisius & Co.—Sluit HEDEN.

STAAT van de gevallen regens en der temperatuur van den 19n. tot den 25n. October 1856.

		gevallen regen. in millim.	uitgedampt. in millim.	Temperatuur. maxim.	Temperatuur. minim.
Zondag	19	0	4.4	32.4	25.1
Maandag	20	0	2.6	31.6	24,2
Dingsdag	21	4.9	3.7	32	24.9
Woensdag	22	0	4.6	31,5	24.5
Donderdag	23	17,6	2.9	30.3	25
Vrijdag	24	2,1	2.5	31	24.5
Zaturdag	25	30.5	1.6	28,1	23.2
Totaal		55.1	22.3		

ADVERTENTIEN.

GODSDIENSTOEFENING bij de *Nederduitsche Hervorm. de Gemeente*, WOENSDAG den 29. October e. k., des avonds *half zeven* ure.

(14057) Op den 28 September jl. is te *Utrecht* voorspoedig van eene DOCHTER bevallen, J. H. J. BRAAM, geliefde Echtgenoot van Mr. BARNET LYON.

(14056) **J. J. H. FISCHER**, heeft tot zijnen generalen Gemagtigde te *Suriname* benoemd: den WelEdelen Heer L. G. MALMBERG.
Lent, den 16 *September* 1856.

2 a 300 BOSSEN **BANANNEN**, wekelijks te bekomen van Plant. *Barbados*. Adres ten Kantore van
(14055) E. F. L. MOLLINGER.

Te bekomen bij
J. J. P. WESSELS:
DUBB. ENKHUIZER
Almanakken voor
1857.
(14054)

J. VOET
heeft met de laatst gearriveerde schepen ontvangen:
BOTER, Z. M. en Leidsche **KAAS**, oxhoofden ROODEWIJN, (*St. Estèphe.*) *BANKET*, **GENUA OLIE**, Extra groene en zwarte THEE, eene geassorteerde partij **MANUFACTUREN** en veel meer andere Goederen. [13125]

Ontvangen per de *Amicitia*, kapt. K. B. Wijgers, en a CONTANT te bekomen bij
J. H. SWARTSMAN:
Versche ***PROVISIEN***,
allerhande soorten **SCHOENEN**, waaronder dames gekleede halve, en heele LAARSJES, *sterke en ordinaire SIGAREN* en TABAK en meer andere **GOEDEREN**. [14058]
Paramaribo, den 27 *October* 1856.

Nieuwe *Bessen - Genever*,
ontvangen per kapitein GROENEWOUD en te bekomen bij
(14062) J. G. KRAMER & Co.

BOEKHANDEL.

De ondergeteekende heeft in COMMISSIE ontvangen

ALMANAKKEN VOOR DE NEDERLANDSCHE W. I. BEZITTINGEN en de KUST VAN GUINEA voor 1856, uitgegeven op last van Z. E. den Minister van Kolonien, te *'s Gravenhage* bij de GEBROEDERS VAN CLEEF, inhoudende 503 bladzijden *a f* 2,50 (*Hollandsche prijs.*)

Deze belangrijke ALMANAK, sierlijk en net gedrukt, houdt in:

1. De verschillende Tijdperken. 2. Kerkelijke Tijdrekening. 3. Astronomische Opgave. 4. Verklaring van den Zodiak. 5. Kalender. 6. Zons- en Maansverduisteringen. 7. Het Koninklijk Huis der Nederlanden. 8. Regerende Vorsten in *Europa*. 9. Personeel van het Minist. van Kolonien. 10. Lijst der opvolgende Gouverneurs van *Suriname*. 11. Personeel van het Bestuur en verschillende betrekkingen te *Suriname*. 12. Staten der Plantaadjes. 13. Benamingen derzelve. 14. Lijst der Schepen in *Suriname* te huis behoorende. 15. Naamlijst van alle Europesche Inwoners. 16. Lijst van Huwelijken. 17. Lijst van Geborenen. 18. Lijst der Overledenen, en wat hunne betrekking in de Maatschappij was. 19. Staat der Vrije Bevolking. 20. Statistiek der Plantaadjes. 21. Resolutien genomen in 1853 en 1854. 22. *Curaçao*, als boven. 23. *Bonaire*. 24. *Aruba*, 25. *St. Martin*. 26. *St. Eustatius*. 27. *Saba*, de inhoud even als die van *Suriname*. 28. *De Kust van Guinea*, als boven.
[14059] W. E. H. WINKELS.

Gedrukt bij **J. C. MULLER Az.**